

50 Lib. I. De Martyrii, ac Martyrum

onymus ubi supra, & Epiphanius; & ex Junioribus Santes Pagninus, & Serarius ad cap. 3. Judicum, nec non P. Maldonatus supra. Nazir addictus, consecratusque Deo dicitur: neser vero repullulans, efflorescensque, flos, virgultum, turps, germen. Nonne Martyres Ecclesiae flores, virgulta, germina, repullulantes, efflorescentes? Arabice *nazar*, juvare, opem ferre significat: certe adjutorium nobile Christo Ecclesia est in suis pugnans, & triumphans Martyribus. Denique, ut ait dominus Guido Fabricius in Syrochal. Dictione dicuntur *Nazrim*, & *Nazarei*: quasi *virgula super truncum sacrosantum Corporis Christi Jesu florescentia, insta, & radicata*. Tales sunt Martyres nostri. Vide locum Jeremae supra in prologo c. 1. §. 4. n. 27.

Galilæi appellati.

192 **G**alilæos pari irrisione Christianos dicere cœperunt Judei; à quibus eandem appellationem simili contemptu nec impari impietate laussero Porphyrius, & Julianus Apostata, quos saepè Patres, præsertim Graeci, redarguerunt. Grego. Nazianz. Orat. 1. in Julianum: *Galilæos ipse contumelie causâ nos appellabat*. Et paulo post: *Quasi turpissimi cuiusdam criminis accusatis, novandum nobis cognomenum censuit, Galilæos pro Christianis nominans, atque ita vocari publica lege decernens*. Ejusdem legis meminit Chrysostomus contra Gentiles. Nomenclationem hanc reperies etiam saepissime apud Historias Nicephori, Eusebii, & apud Hierony. quoque, & Cyrillum Alexandrinum, aliosque: sic appellatos Christianos putant, vel quod Galilæi viri simplices fuerint mechanicis dediti, ut saepè testatur Josephus: vel quod nulli ex ea provincia illustres vii prodierint. Ex hoc quippe argumento non leviter inferre solet vulgus ignobilitem, aut dignitatem provincie. Et probri inflar objectum saepè Christo Domino in Evangelio quod Galilæus esset. Joan. 7. *Numquid à Galilæa venit Christus?* Nonne Scriptura dicit, quia ex Jemine David, & de Beibleem Castello, ubi erat David, venit Christus? Et paulo post: *Numquid tu Galilæus es?* Scrutare Scripturas, & vide quia à Galilæa Propheta non surgit. Quod falsò dictum autumo: nam ex Galilæa plurimos, eosque nobilissimos surrexisse Prophetas, doctissimosque viros deprehendo. Excipite sacra nomina, & rem totam à nullo, quem viderim, haec tenus expensam.

193 **N**ahum Prophetam non negabitis: at ille Elceseum se afferit c. 1. 1. Liber visionis Nahum Elcesei. Est autem Elces notissimus omnibus Geographis in Galilæa tribus Nephtalim viculus; ut S. Hiero. qui in Palæstina tundit vixit, oculatus testis affirmat, tam in Proclimo ejus Vatis, quām libro de locis Hebraicis. Tobias egregiam condidit prophetam c. 13. & 14. & tamen Galilæus fuit ex tribu, & urbe Nephtali, ut constat ex cap. 1. 1. Jonas insignis Propheta fuit, & D. Petri proavus, ut nonnulli putant. At Galilæum fuisse, ex Canone est 4. Reg. 14. 25. *Erat de Geth, que est in Opher*: extat autem Geth Opher in Galilæa tribu Zabulonia Ioseph 19. 13. Amos Propheta exitit: Thecum item se ipse videtur nominasse cap. 1. 1. & S. Epiphan. lib. de Prophe. vita, & interitu, Amos

Galilæum ex tribu Zabulon fuisse prodit. *Malachiam* item Zabulonium facit idem Epiphanius, ibidem: ex Sophia, ait Adrichomius in Malach. theatro, & tribu Zabulon n. 92. *Osee* Ischacharitam Galilæum fuisse attestantur Epiphanius citato S. Isidorus lib. de ortu, & obitu Patrum c. 41. & Comeslor in Historia lib. 4. Reg. c. 21. *Nathan* Davidis Regis Propheta, Salomonis Doctor, Galilæus proditur ab eodem Epiphanius, eodem libro. *Deboram* Debora Prophetessam, Galilæam item exituisse quidam apud nostrum Maldonatum scribunt. Joan. 7. 52. *Simeon ille Justus*, in quo erat Simeon. Spiritus Sanctus, cuius prophetiam legimus Luke 2. à v. 25. Bertholdensis fuit Galilæus, teste S. Sophonio Jerozolymitano in fragmamento de laboribus, &c. Petri, & Pauli. Additum: Galilæam non solum Prophetas aliuisse, sed publicum fuisse Prophetarum seminarium. Certe inter frequentissima, celeberrimaque propheticæ institutionis collegia, caput extulit Carmelinum ab Elia quondam extructum in Galilæa, de quo Joan. Episco. Jerosol. lib. de institut. Monachorum in lege veter. c. 11. Quin & ex hoc Galilæorum Carmelitorum propheticō collegio ad Christi usque tempora extante, plurimos Christo Domino accessisse, testis est Josephus Antiochenus in specula perfectar militiae primitivæ Ecclesiæ c. 12. & c. 70. Idem scribit Gilbertus Gemblacensis in Chroni. Jerosol. quoque significat Eusebius 2. Hispo. c. 3. Ac vide de his Galilæorum prophetis collegiis 4. Reg. 2. Lyranum Judaico Christianum; Abulensem ibidem q. 41. Tornielum ad an. mundi 2545. num. 14. Barradam to. 1. Concor. Evang. lib. 5. c. 23. Jam ergo ex his rejecti, ac refutati manent Pharistæ negantes à Galilæa Prophetas non surrexisse.

194 Et licet probroba annominatione, & irrisione vocati fuerint Christiani, præsertim Martyres, Galilæi: haec tamen nomenclatio illis in honorem vertitur, & ostendit quales Martyres extiterint: quibus apprime convenit quod de hac Galilæorum gente habet Josephus lib. 3. de Bello Judaico c. 2. *Sunt pugnaces ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi: neque aut formido umquam viros aut penuria regiones illas occupavit*. Confonat Eusebius lib. 3. de excidio cap. 6. qui Galilæos describit pugnaces semper ac fortis. Testis invictissimus Dux Barach Sisarae triumphator, de quo Judi. 4. 6. Testes Thola, Sangar, Abesan, Aelon; quatuor egregii Judices Israeliticæ libertatis vindices, & ipsi Galilæi; ut de primo probant Serarius Judi. 10. q. 1. de secundo Judi. 5. q. 7. de tertio Maldonatus Matt. 2. 1. de quarto Hieronymus lib. de locis in voce Athalim. Testis etiam Jerobaal, idemque Gedeon famatissimus Strategicus cum trecentis illis strenuissimis Galilæos; nam illos trecentos Galilæos fuisse Zabulonios, & Nephtalitanos constat ex Judi. 6. 35. Dux enim Gedeonem Galilæum facit saltem ex matre S. Augustinus q. 47. in lib. Judi. nec non & Chaldaeus; imo, ut video, Vulgatus Interpres Judi. 10. 1. ubi Phua frater Gedeonis, id est filii Patrius, Issacharita vocatur. Vide Serari. q. 1. Testes denique Issachariani, Nephtalini, Aserici, quorum militare robur descriptum legas 1. Para. 12. à ver. 32. ac vide Josephum 2. de bello c. 22. & lib. 3. c. 9. & ad initium libri 4. Martia igitur hæc virtus, militaris

Epithetis Cap. I. §. XIII.

51

Iure Mart
tyres Galilæi ditti.

militaris vigor, egregiaque fortitudo in Martyribus mirum in modum resplendent, & illis apprimè quadrat, Deo ita disponente, ut Galilæorum nomen confitum ad invidiam confundam, & probris afficiendos Martyres, in eorum gloriam concederet.

Judei item ditti.

195 **V**ulgarior apud Romanos appellatio *Judeorum*, sub qua Martyres, & Christianos comprehendebant, & suppliciis afficiebant. Non defueri qui reclamaverint: Lipsius in Noitis ad Tacitum, alios etiam repugnantes refert: sed quidem absque ulla rationis momento: cùm aperte in Suetonio c. 25. sit, *Judeos impulsore Christo assidue tumultuantes Roma expulit Claudius*. Imò mixtim saepè Christianos cum Judæis occisos, ex Martyrio S. Evodii Antiochiae patet, ubi mixtim cum Judæis occisis esse putatur, propter falsam delationem de exuffione Urbis, de qua Joseph. de Bello Judaico lib. 7. c. 21. Et de Clemente Consule, qui à Domitiano iussus est occidi propriae quod abjurasset Diis conversus ad fidem, scribit Dio Cassius in Domitiano, *Relictis Romanorum Diis, ad religionem Judæorum se contulisse*. Sunt & alia argumenta de viris, qui Judæi dicebantur, id est, Christiani. Res clara putatur à nostro Cerdà in adversariis sacrī cap. 72.

Impostores, Præstigiatores, Magi.

196 **I**sti saepè Martyres, ut ex eorum Actis videre est. Et quod attinet ad *impostoris*, vel *seductoris* nomen (quod ferè idem est ut claret ex Buda o in Pandectis, l. 4. ff. de aedil. edict.) datum scimus, falsòque attributum Christo Domino propter miraculorum vim, & frequentiam, & efficaciam prædicationis. Matt. 27. 73. *Recordati sumus, quia seductor ille dixit. Graecè οὐαίος*, quod impostorem improbum significat. Joan. 7. 12. *Murmur multum in turba erat de eo: quidam enim dicebant, qui bonus est: alii autem dicebant, non; sed seducit turbas*. Qui homines perfide caput, & Christum tamquam impostorem traduxerunt; quid mirum si membra, & Martyres pari afficer voluerint ignominia? Sed accipe unde mihi persuadeam hoc nomen Christianis, & Martyribus præsertim, accidit. ex miraculis nempe, ex Dæmonum depulsione, ex subita sanitate corporum, & hujusmodi aliis mirabilibus gestis. Locus id mihi suadet Ulpiani l. 1. ff. de var. & extra. ord. cognitionib. Non tamen si incantavit, si impetratus est, ut vulgari verbo *impostorum* utar, exorcizavit: non sunt ista medicinae genera, tamen si sint, qui affirment, hos sibi cum admiratione profuisse. Ita loquitur juratissimus Christianorum hostis, absque dubio eos suffigilans. Propagata hinc appellatio est, ut significat Hieronymus Epif. ad Furiam: *Ubicumque viderint Christianum, usurpant statim illud de trivio, ὁ Γρæcus impostor*. Et ad Marcellam: *Si tunica non canduerit, statim illud de trivio, impostor, & Γρæcus est. Γρæcos enim eodem sensu, quo impostores dictos censeo Martyres*.

197 Quod attinet ad Magorum, & Præstigiatorum nomen, existimo homines vanissimi. *Ild. de Flores de Agque Martyr.*

Miracula
Martyrum
virtutum ma-
gicæ tribus.

Origenes:

P. Cerdas

Surius.

S. Fulges.

Christus im-
postor habi-
tus.

Matt. 27.

63.

Joan. 7. 12.

Ulpian.

E 2. §. XIV.

52 Lib. I. De Martyrii, ac Martyrum

§. XIV.

Nomina, quibus Gentiles Martyribus insultabant, deducta ab eorum tormentis.

In primis appellari solebant Semaxii, siue Semiaxarii, & sarmenititi. Tertullianum audi cap. 50. Apologetici loquentem de victoria Christianorum in suppliciis: *Licet nunc sarmenitios, & semaxios appelletis, quia ad stipitem dimidii axis revincti sarmenitorum habitu exurimus: hic est habitus victorie nostrae, hac palmata vestis, tali curru triumphamus.* Merito itaque victis non placemus, propterea enim desperati, & perditi existimamur. Sed haec desperatio, & perditio penes nos in causa gloriae, & fama, vexillum virtutis extollum. Pamelius in sua editione semarios legit: Rhenanus semissios: Caelius Rhodig. lib. 10. cap. 8. semissios: vel etiam semaxios. Certè Semaxii dicendi Martyres, à stipite, cui astringebantur; sicut sarmenitii à sarmentis, quibus urchabantur. Unde idem Tertullian. lib. de Pudicitia: *Puta nunc in axe jam incendio adstricto, in ipsa dico securitate, & possessione martyrii.* Sed si in re obscura, quam retigere eruditissimi Lipsius, Turnebus, Pamelius, & alii, licet aliquid adjicere, conjecturis ductus judico, solitos veteres affigere comburendos elata cruce, vel stipite, idque vocare, *axem*, Tertullianum à sublimitate. Eminentia enim soli loca dici axes, Latinis non nimis ignotum, vel ex Juvenalium loco.

Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes. Quamvis pro climate, aut tractu nescio quam commodè aliqui usurpent. Propertius lib. 4. Eleg. 1. ex optima correctione Josep. Scaglieri.

Scandentisque axis consurgit vertice murus.

Ob genus tormenti, quod sub Nero incepit, Sulpitius; Plerique Martyres in id reservati, ut cum defecisset dies, in usum nocturni luminis verterentur. Lege Tacitum lib. 15. qui inter alia Christianorum tormenta, illud numerat Neronianum; *Ubi Tacit. defecisset dies in usum nocturni luminis urebantur: Eò spectas Juvenalem Satyra 1. viri Juveni arbitrantur doctissimi;*

Pone Tigellinum: tæda lucebis in illa Qua stantes ardentes, qui fixo gutture fumant.

Vetus Interpres hujus Poëtæ addit, *Vivus ardebis, quemadmodum in munere Neronis, de quibus ille jusserrat cereos fieri, ut lucerent spectatoribus, cum fixa essent guttura, ne se curvarent: Unde constat aperte, Martyres nostros acerbè & per ludibrium habitos, ut nocturna luminaria.*

Aliud tamen hic adjicere liber tormenti genus, quo etiam abusus Nero in nostros Martyres, quod tetigit Satyra 14. Juvenalis, dum ait;

Ut Bracchatorum pueri, Senonumque minoris

*Ausi, quod liceat tunica punire molestæ. In quibus duo incendia Romæ distinguenda, alterum à Gallis, & Senonibus perfectum; alterum vero à Nerone falso tributum Christianis, qui tunicas molestis puniebantur. Quid vero tunicae sint molestæ, loco à nobis proxime adducto idem vetus Glossographus ostendit: *Nero maleficos (sic vocat Christianos)**

Pamel.
Rhen.
Cæli.

Tertull.

Juvena.

Proper.

Rhena.

Petroni.

Nomina, quibus Gentiles Martyribus insultabant, deducta ab eorum tormentis.

In primis appellari solebant Semaxii, siue Semiaxarii, & sarmenititi. Tertullianum audi cap. 50. Apologetici loquentem de victoria Christianorum in suppliciis: *Licet nunc sarmenitios, & semaxios appelletis, quia ad stipitem dimidii axis revincti sarmenitorum habitu exurimus: hic est habitus victorie nostrae, hac palmata vestis, tali curru triumphamus.* Merito itaque victis non placemus, propterea enim desperati, & perditi existimamur. Sed haec desperatio, & perditio penes nos in causa gloriae, & fama, vexillum virtutis extollum. Pamelius in sua editione semarios legit: Rhenanus semissios: Caelius Rhodig. lib. 10. cap. 8. semissios: vel etiam semaxios. Certè Semaxii dicendi Martyres, à stipite, cui astringebantur; sicut sarmenitii à sarmentis, quibus urchabantur. Unde idem Tertullian. lib. de Pudicitia: *Puta nunc in axe jam incendio adstricto, in ipsa dico securitate, & possessione martyrii.* Sed si in re obscura, quam retigere eruditissimi Lipsius, Turnebus, Pamelius, & alii, licet aliquid adjicere, conjecturis ductus judico, solitos veteres affigere comburendos elata cruce, vel stipite, idque vocare, *axem*, Tertullianum à sublimitate. Eminentia enim soli loca dici axes, Latinis non nimis ignotum, vel ex Juvenalium loco.

Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes. Quamvis pro climate, aut tractu nescio quam commodè aliqui usurpent. Propertius lib. 4. Eleg. 1. ex optima correctione Josep. Scaglieri.

Scandentisque axis consurgit vertice murus.

Ob genus tormenti, quod sub Nero incepit, Sulpitius; Plerique Martyres in id reservati, ut cum defecisset dies, in usum nocturni luminis verterentur. Lege Tacitum lib. 15. qui inter alia Christianorum tormenta, illud numerat Neronianum; *Ubi Tacit. defecisset dies in usum nocturni luminis urebantur: Eò spectas Juvenalem Satyra 1. viri Juveni arbitrantur doctissimi;*

Pone Tigellinum: tæda lucebis in illa Qua stantes ardentes, qui fixo gutture fumant.

Vetus Interpres hujus Poëtæ addit, *Vivus ardebis, quemadmodum in munere Neronis, de quibus ille jusserrat cereos fieri, ut lucerent spectatoribus, cum fixa essent guttura, ne se curvarent: Unde constat aperte, Martyres nostros acerbè & per ludibrium habitos, ut nocturna luminaria.*

Aliud tamen hic adjicere liber tormenti genus, quo etiam abusus Nero in nostros Martyres, quod tetigit Satyra 14. Juvenalis, dum ait;

Ut Bracchatorum pueri, Senonumque minoris

Ausi, quod liceat tunica punire molestæ. In quibus duo incendia Romæ distinguenda, alterum à Gallis, & Senonibus perfectum;

*alterum vero à Nerone falso tributum Christianis, qui tunicas molestis puniebantur. Quid vero tunicae sint molestæ, loco à nobis proxime adducto idem vetus Glossographus ostendit: *Nero maleficos (sic vocat Christianos)**

Nominibus Cap. I. & II. 53

Stigmatici, ut ait Dio lib. 97. Historia Romana litteratique seu libellati servi, quibus notæ adurebantur in fronte; ut S. Pontius Diaconus in vita S. Cypriani ait, ubi cum dicit: *Frontum notarum secunda inscriptione, notatos Martyres, infamiam denotat pœnæ. S. Flavianus 22. Decem. missus in exilium cum inscriptione ad aquas Taurinas. Et Methodius illustris Christi confessor ab ea pœna laudat Theophanem, & Theodorum Martyres: Quorum libris scripta sunt in cœlestibus Nomina, piæque frontes compunctæ notis. Ab his distinguendi libellatici, de quibus alibi forsitan agemus, ut etiam de stimuleis.*

C A P. II.

Martyrii, ac Martyris nomina arcana, onerosa, angusta.

Nonnulli af. 204 **A**ffirmat Julianus Petri in suo Chro- nico hisce verbis: *Martyres in crucem actos laureolos vocat Martialis, Epigrammate 7.* Idem ferè Flavius Dexter, quem commentatoris suis illustrant Ruderius Caro, & Franciscus Bivarius, qui hoc de Laureolis astruunt; sed absque ullo hujus rei vestigio ex sacris, aut profanis alii Scriptoribus. Nam quæso, quid dicendum de Lentulo, de quo Juvenalis: *Laureolum velox benè Lentulus egit justice me dignus vera Crux.* Quis iste Laureolus, cuius personæ agit? Nonne ficti Laureoli, ut solebant agi quæcumque fabulae vulgo exhibitæ; ut in Horatio de Arte Poëtica videre est? Ergo ut optimè Lipsius lib. 3. de Cruce cap. 11. *Vult Martialis quempiam velut in fabula sustinuisse personam Laureoli, & cum is pro argumento crucifigendus esset: sed in speciem, & moris causâ rem ex fabula Titus fecit, & noxiom quandam ita fixit, & fixum beatis etiam obiecit.* Imo illum Laureolum subdit Martialis fusile parricidam, & Domini sui occisorem, furem arcani auri, & subdilisse Romæ faces: denique;

Vicerat antiquæ sceleratus criminis famæ, In quo qua fuerat fabula, pœna fuit.

Et Deo juvante non deerit, qui credat, aut fortè veneretur hunc, ut Martyrem, sola Juliani, vel potius (ut viri doctissimi volunt) pseudo Juliani, aut pseudo Dextri dicto? Absit. Dædalum etiam, qui subsequenti Epigrammate celebratur, fortè tam firmis conjecturis sanctum aliquem præcipitem actum cur non credemus? Cur non Pasiphaem, quæ superiori quodam Epigrammate est? Hos tu scopulos lector cave, & percipe quæ tibi Martialis ipse ibi exponit, dum Domitiano blanditur:

Nec se miretur, Cæsar, longæa vetustas; Quidquid fama canit donai arena tibi.

Id est, ut ait Domit. Caldærinus: *Quæcumque finierunt fabulae, & canunt, tu representas in theatris vera actione.* Non propterea negaverimus aliquos Martyres simili tormento, atque ille Laureolus, testimonium Christo exhibuisse. Blandina Virgo, ut apud Eusebium lib. 5. c. 2. & 3. ubi dicitur. *Quod in ligno suspenſa prostruita est esca, & laniana incurritum ferarum.* Sed abnego, Laureolos dici Martyres, aut Sanctos nostros; multoque minus persuadent boni illi Scriptores esse Martyrem eum, de quo Martialis: nec id docere seruum judico.

205 Non dubito, à plurimis infamie aliis notis fusile primitus impropteratum Christianis; tamen quia hæc in nostris auctoribus non satis expressa reperio, parcè in illis verborum.

P. Ill. de Flores de Agone Martyr.

Stigmatici,
Dio.
Libellati.

Athenæ.

Nomen per est nullum: sed tale profecto judicandum unum je nec bo-

quod quequalis res ipsa, aut actio, qua deprædi- num, nec

catur, fuerit. Pam modo S. Justinus in Apolo-

logeticu 2. *Ex nomine ipso certe, neque laus*

cuiquam, neque pena recte debetur. Unde San-

ctus Iñidorus Pelusior lib. 3. Epist. 114.

Beatus es ac mirificis laudibus dignus, ut qui

hoc sis, quod vocaris. Etenim Martyrii, ac

Martyris nomina etiæ ex se ipsis, & quatenus

nuda nomina sunt, bona aut mala non sint;

optima tamen sunt propter ea, quibus signi-

ficandis deserviunt. Qui enim Martyrium,

aut Martyrem dicit, actiones designat arca-

nas, onerosas, angustas, quales pro Chri-

stianæ Fidei testificatione, adverbia quæque

subire, exilium, carceres, cruciatus, sanguini-

nis effusionem, & mortem ipsam. Quid ar-

canius? Quid onerosius? Quid augustius?

Inde ipsæ Martyrii, ac Martyris appellatio-

Martyres

sunt quod

vocantur,

Cassio.

lute